

Περίληψη | Προτάσεις πολιτικής για τις παραστατικές τέχνες: στηρίζοντας τη δημιουργικότητα και την καλλιτεχνική παραγωγή

Το κείμενο χαρτογραφεί τον κλάδο των παραστατικών τεχνών στην Ελλάδα, εστιάζοντας στα δομικά προβλήματα της εργασιακής επισφάλειας και προτείνοντας ένα σύνολο πολιτικών παρεμβάσεων για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και την ενίσχυση της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Η μελέτη εντάσσεται στο πλαίσιο του ερευνητικού έργου *LaPreSc*, το οποίο εξετάζει τη σχέση επισφάλειας και κοινωνικής συνοχής στις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες.

Η έρευνα έρχεται να επιβεβαιώσει ότι η εργασία στις παραστατικές τέχνες χαρακτηρίζεται από έντονη αβεβαιότητα, άτυπες μορφές απασχόλησης, χαμηλές αμοιβές και απουσία θεσμικής κατοχύρωσης. Παρά την υψηλή κατάρτιση των επαγγελματιών και τη δυναμική ανάπτυξη του κλάδου σε επίπεδο ΕΕ, η οικονομική και κοινωνική θέση των εργαζομένων παραμένει ιδιαίτερα ευάλωτη. Η άτυπη εργασία, η μη αμειβόμενη συμμετοχή σε πρόβες και η απαραίτητη αόρατη εργασία προς χάριν δικτυώσεων, η υπερεκπροσώπηση των γυναικών αλλά η υποεκπροσώπησή τους σε θέσεις κύρους, καθώς και η έντονη εξάρτηση από προσωπικά δίκτυα για την πρόσβαση σε ευκαιρίες απασχόλησης συνθέτουν ένα τοπίο βαθιών ανισοτήτων. Ιδιαίτερη ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι η πλειονότητα των επαγγελματιών δηλώνει αδυναμία να διεκδικήσει τα δικαιώματά της λόγω φόβου για αντίποινα, γεγονός που υπογραμμίζει την αποδυνάμωση της συλλογικής εκπροσώπησης.

Το κείμενο καταγράφει τις διάφορες μορφές που μπορεί να πάρει η επισφάλεια ανά επαγγελματική κατηγορία:

- οι ηθοποιοί και οι μουσικοί πλήττονται από χαμηλές αποδοχές και ανασφάλιστη εργασία,
- οι χορευτές/τριες από σωματική φθορά και υψηλή επισφάλεια,
- ενώ οι τεχνικοί αντιμετωπίζουν εντατικοποίηση και επικίνδυνες συνθήκες.

Κοινός παρονομαστής είναι η αναντιστοιχία μεταξύ υψηλών προσόντων και χαμηλών αμοιβών, καθώς και η απουσία θεσμικής αναγνώρισης.

Σε αυτό το πλαίσιο, μέσα από την παράθεση καλών πρακτικών διατυπώνεται ένα πλέγμα προτάσεων πολιτικής. Κεντρικές κατευθύνσεις είναι: η θεσμική αναγνώριση του καθεστώτος των καλλιτεχνών, η ενίσχυση της εφαρμογής της εργατικής νομοθεσίας με ειδικούς ελέγχους και πρωτόκολλα συμμόρφωσης, η θέσπιση ειδικού καθεστώτος εργασίας που θα αναγνωρίζει τις ιδιαιτερότητες και την αστάθεια του επαγγέλματος, αξιοποιώντας διεθνή παραδείγματα όπως το γαλλικό καθεστώς *intermittents du spectacle* ή τα πιλοτικά προγράμματα βασικού εισοδήματος. Επίσης, προτείνεται η ίδρυση Παρατηρητηρίου για την παρακολούθηση των εξελίξεων και της δυναμικής των παραστατικών τεχνών στην κοινωνία και στην οικονομία, η συγκρότηση Ακαδημίας Παραστατικών Τεχνών για την αναβάθμιση της καλλιτεχνικής

εκπαίδευσης, και η θέσπιση εργασιακών ρητρών και πολιτικών ισότητας ως προϋπόθεση δημόσιας χρηματοδότησης. Επιπλέον, κατατίθενται προτάσεις για τη δημιουργία επαγγελματικών περιγραμμάτων, την ανάπτυξη ψηφιακής πλατφόρμας δικτύωσης, και την ενίσχυση των συλλογικών συμβάσεων.

Συνολικά, το κείμενο αναδεικνύει πτυχές επισφάλειας με την εργασία στις παραστατικές τέχνες να αποτελεί ταυτόχρονα πεδίο δημιουργικότητας και επισφάλειας για τα εργασιακά υποκείμενα. Η απουσία θεσμικών εγγυήσεων συντηρεί έναν κύκλο ανισοτήτων και άτυπων πρακτικών, που απαιτεί συστηματική καταγραφή και παρακολούθηση καθώς και θεσμική – στοχευμένη - αντιμετώπιση. Οι προτάσεις πολιτικής που κατατίθενται αποσκοπούν στη θεσμική ενδυνάμωση, στη διασφάλιση δίκαιων όρων εργασίας και στην ενίσχυση της βιωσιμότητας του πολιτιστικού τομέα, συμβάλλοντας σε μια πιο δίκαιη και συμπεριληπτική πολιτική για τις παραστατικές τέχνες.